

TAG UG/Uwch

0981/51

S17-0981-51

MATHEMATEG – M2

Mecaneg

DYDD MAWRTH, 20 MEHEFIN 2017 – PRYNHAWN

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc);
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cymerwch g fel 9.8 ms^{-2} .

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mae fector safle gronyn P ar amser t eiliad wedi'i roi gan

$$\mathbf{r} = t \sin t \mathbf{i} + t \cos t \mathbf{j}.$$

- (a) (i) Darganfyddwch fector cyflymder P a mynegiad ar gyfer buanedd P ar amser t eiliad ar ei ffurf symlaf.
 (ii) O wybod mai 3 kg yw màs P , ysgrifennwch fector momentwm P ar amser t eiliad. [6]

- (b) Ar amser $t = \frac{\pi}{6}$, mae'r fector $b\mathbf{i} + \sqrt{3}\mathbf{j}$ yn berpendicwlar i $\mathbf{r}$. Darganfyddwch werth b . [5]

2. Mae gronyn P , màs 0.8 kg, yn symud ar hyd yr echelin- x fel bod ei gyflymder ar amser t eiliad yn $v \text{ ms}^{-1}$, lle mae $v = 4t^3 - 6t + 7$. O wybod bod dadleoliad P yn 5 m o'r tarddbwynt pan mae $t = 0$, darganfyddwch

- (a) dadleoliad P o'r tarddbwynt pan mae $t = 2$, [5]

- (b) y grym sy'n gweithredu ar P pan mae $t = 3$. [4]

3. Mae gan cerbyd, màs 3000 kg, beiriant sy'n gallu cynhyrchu pŵer hyd at 12000 W. Mae'r cerbyd yn symud i fyny llethr sydd wedi'i goleddu ar ongl α i'r llorwedd, lle mae $\sin \alpha = 0.1$. Mae'r gwrthiant i fudiant mae'r cerbyd yn ei brofi (*experienced*) yn gyson ar 460 N.

- (a) Darganfyddwch gyflymiad mwyaf y cerbyd pan mae ei gyflymder yn 3 ms^{-1} . [4]

- (b) Mae'r cerbyd nawr yn teithio ar gyflymder $v \text{ ms}^{-1}$ yn erbyn grym brecio ychwanegol $10v \text{ N}$. Mae'r gwrthiant arall i fudiant yn aros yn gyson ar 460 N. Darganfyddwch werth mwyaf v . Rhowch eich ateb yn gywir i 2 le degol. [5]

4. Pwyntiau sydd â phellter 18 m rhyngddyn nhw ar lawr llorweddol yw A a B . Mae gwrthrych P yn cael ei daflu o A tuag at B â chyflymder 15 ms^{-1} ar ongl 60° i'r llorwedd. Ar yr un pryd, mae gwrthrych arall Q yn cael ei daflu o B tuag at A â chyflymder $v \text{ ms}^{-1}$ ar ongl 30° i'r llorwedd. Mae'r gwrthrychau'n gwrthdaro.

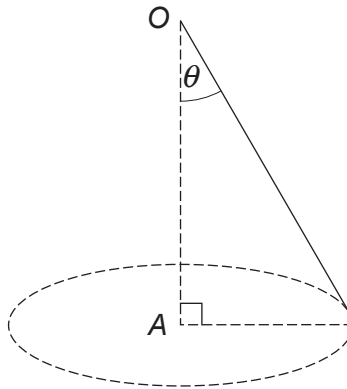
- (a) Darganfyddwch werth v . [5]

- (b) Dangoswch mai 0.6 eiliad yw'r amser o'r taflu i'r gwrthdrawiad. [3]

- (c) Darganfyddwch fuanedd y gwrthrych P yn union cyn y gwrthdrawiad. [4]

5. Mae cerbyd, màs 4000 kg, yn symud i fyny bryn sydd wedi'i oleddu ar ongl α i'r llorwedd, lle mae $\sin \alpha = \frac{1}{20}$. Ar amser $t = 0 \text{ s}$, buanedd y cerbyd yw 2 ms^{-1} . Ar amser $t = 8 \text{ s}$, mae'r cerbyd wedi teithio 30 m i fyny'r bryn o'i safle cychwynnol a'i fuanedd yw 5 ms^{-1} . Mae peiriant y cerbyd yn gweithio ar gyfradd gyson 43000 W. Darganfyddwch gyfanswm y gwaith sydd wedi'i wneud yn erbyn y grymoedd gwrthiannol (*resistive*) yn ystod y cyfnod hwn o 8 eiliad. [8]

6. Mae gronyn P , mäs 5 kg, ynghlwm wrth un pen (*end*) llinyn ysgafn anestynadwy, hyd 0.8 m. Mae pen arall y llinyn ynghlwm wrth bwynt sefydlog O . I ddechrau, mae'r gronyn P wedi'i gynnal yn ddisymud gyda'r llinyn OP yn dynn ac wedi'i oleddu ar ongl 60° i'r fertigol tuag i lawr trwy O . Yna mae'r gronyn P yn cael ei daflu â buanedd $u \text{ ms}^{-1}$ i gyfeiriad tuag i lawr sy'n berpendicwlar i'r llinyn, fel bod P yn dechrau disgrifio cylch fertigol â'r canol O . Pan mae'r llinyn OP wedi'i oleddu ar ongl θ i'r fertigol tuag i lawr, buanedd P yw $v \text{ ms}^{-1}$.
- (a) Darganfyddwch, yn nhermau u a θ , fynegiad ar gyfer v^2 . [4]
- (b) Darganfyddwch, yn nhermau u a θ , fynegiad ar gyfer y tensiwn yn y llinyn pan mae OP yn gwneud ongl θ â'r fertigol tuag i lawr. [4]
- (c) Darganfyddwch werth lleiaf u fel bod y gronyn yn disgrifio cylchoedd cyflawn. [2]
- (ch) Tybiwch fod rhoden ysgafn yn cymryd lle'r llinyn. Darganfyddwch werth lleiaf u fel bod y gronyn yn disgrifio cylchoedd cyflawn. [2]
7. Mae gronyn, mäs 2 kg, yn cael ei hongian o bwynt sefydlog O gan llinyn elastig, hyd naturiol 3 m a modwlws elastigedd $\lambda \text{ N}$. Mae'r gronyn yn disgrifio cylch llorweddol â buanedd onglog unffurf $\omega \text{ rad s}^{-1}$, gyda'r llinyn â hyd cyson $l \text{ m}$, lle mae $l > 3$. Mae canol y cylch A yn fertigol islaw O a'r ongl rhwng y llinyn a'r fertigol tuag i lawr yw θ .

- (a) Dangoswch fod $\cos\theta = \frac{g}{l\omega^2}$. [6]
- (b) O wybod bod y tensiwn yn y llinyn yn $20g \text{ N}$ a bod $\omega^2 = 3g$,
- darganfyddwch werth $\cos\theta$,
  - dangoswch fod $l = \frac{10}{3}$,
  - cyfrifwch werth λ ,
  - darganfyddwch yr egni elastig yn y llinyn. [8]

DIWEDD Y PAPUR